

Strategier innenfor åpne standarder og fri programvare

Sentrale IT-myndigheter, representert gjennom Fornyings- og administrasjonsdepartementet (tidligere Moderniserings- departementet og før det igjen Arbeids- og administrasjons- departementet) og KS, har gjennom de senere årene påpekt gevinsten ved å benytte åpne standarder og etterhvert også fri programvare i økende grad.

Når jeg i min jobb som IT-strateg/rådgiver i Buskerud fylkeskommune begynte å antyde at dette er noe vi kanskje burde se litt nærmere på, så opplevde jeg en viss skepsis fra mine kolleger, først og fremst fra mine IT-kolleger. Helt sikkert en sunn skepsis, mange av dem har jobbet med innføring og drift av IT-infrastruktur og -systemer i mange år. Jeg har respekt for disse menneskene og er lydhør ovenfor deres erfaring og syn på dette. Det skal man selvfølgelig være.

Men så er det jo også slik at når en er ansatt som strateg/rådgiver, så bruker man kanskje mer tid på å følge med på de internasjonale trendene enn hva en IT-driftsperson gjør. Min erfaring er altså at IT-driftspersonell har sterk fokus på de systemene man til daglig jobber med, samt de leverandørene som har levert disse systemene. Og denne fokusen skal de selvfølgelig ha.

Jeg respekterer dem for deres arbeid og deres syn på «IT-verden». Men jeg forventer samtidig at de respekterer meg for mitt arbeid, arbeid som går ut på å se muligheter ved å ta i bruk (ny) teknologi og følge med på de internasjonale trendene.

Jeg har besøkt en del andre kommuner og fylkeskommuner og har erfart at det er en stor utfordring å bygge bro mellom de som jobber med IT-utvikling/strategi og IT-drift. Hvordan disse to funksjonene er organisert, varierer veldig mye fra virksomhet til virksomhet. Noen virksomheter har ikke fokus på strategi/utvikling i det hele tatt. Særlig i de mindre kommunene ivaretas den strategiske tenkningen innenfor IT ofte av rådmann/adm.sjef eller av IT-sjefen (som ofte er å betrakte mer som en IT-driftsleder, enn en «ekte» IT-sjef), og hvor strategeisk tenkning innenfor IT (dessverre) ofte blir noe stemoderlig behandlet.

Uansett: Jeg tør påstå at skal en organisasjon få maksimalt ut av sine IT-investeringer, så må det legges en strategi, som igjen bør/må konkretiseres i en handlingsplan. Det siste er ikke helt uvanlig, men jeg mener at man også må ha en IT-strategi, en langsiktig strategi for hva vi vil med vår bruk av IT. Hvordan vi skal

organsiere IT-ressursene for å hente ut gevinstene? I IT-strategien bør en også ta inn over seg føringene fra de sentrale IT-myndighetene. Med andre ord: *Den må si noe om bruken av åpne standarder og fri programvare.*

I de aller fleste organisasjoner har man et nært og mangeårig forhold til løsninger basert på proprietær programvare. Innenfor telefoni har man, helt fram til nå, også vært vant til proprietær maskinvare. Når jeg begynte

Det er både fordeler og ulemper med proprietære løsninger.

Noen fordeler:

- Etablerte forretningskjeder; produsent-distributør-forhandler-kunde. En kjent, etablert forretningskjede, som mange oppfatter som «det normale».
- En juridisk organisasjon, med ansvar for sine egne produkter. Vi har alle lest om bilprodusenter som kaller inn en bestemt bilmodell fordi det er funnet en svakhet med ett eller annet. Ved feil og mangler kan kundene henvende seg til lokale forhandlere (som representere produsentene).
- Man har 100% kontroll på utviklingen og oppfølgingen av produktet.

Noen ulemper:

- Jo større produsenten er, jo mer vanskelig har det vist seg å påvirke produsenten vedr. ønskede endringer. Dette gjelder også for noen av de norske produsentene, selv om de heldigvis har vist seg å være mer lydhøre enn de store internasjonale aktørene.
- Ref. pkt to over: Eksemplet med bilprodusentene som tar ansvar er reelt nok. men hva med programvareprodusentene? Har du lest *anvarsfraskrivelsen* til de store internasjonale programvareselskapene? De gir ingen garantier for bruk av sine produkter. De fraskriver seg ethvert ansvar for skader som måtte oppstå som følge av bruken av deres produkter. Er det ikke utrolig?!Hvorfor er det slik? Må det være slik? Er programkoden deres av så elendig kvalitet (rent kodeteknisk), at de ikke tør å gi slike garantier? Dessverre har vi begrensede muligheter til å sjekke kvaliteten til selve programkoden (kildekoden), 1) fordi de færreste av

oss har tilstrekkelig kompetanse til å gjøre det og 2) fordi det ikke er mange leverandører som gir kundene sine tilgang til selve kildekoden.

- En ting er ansvarsfraskrivelsen, en annen ting er **de begrensinger de legger på bruken av produktet**. Brukeren må akseptere en rekke begrensninger i bruken av et proprietært programvareprodukt. Disse begrensningene er regulert i en avtale mellom deg som kunde og produsenten (kalles for en *programvarelisens*, ofte omtalt som bare *lisens*). jeg skal dog være enig i at det for en virksomhet ikke nødvendigvis oppleves som et stort problem.
- Det som derimot oppleves som en belastning til tider, er *lisensadministrasjonen*. Det er jo flott at det skapes arbeidsplasser i Norge, men jeg synes ærlig talt at det er synd å bruke dyrebare menneskelige ressurser på å *selge lisensadministrasjonstjenester*! Dette er selskaper som lever av å selge, rådgis og forvalte proprietær programvare fra de store programvareselskapene.
- For noen er det også en ulempe at man ikke har tilgang til kildekoden (men noen selskaper tilbyr tilgang til kildekoden, men kun for å inspisere den, ikke endre den).

Løsninger basert på fri programvare har også sine fordeler og ulemper.

Noen fordeler:

- Du som bruker får en *rekke rettigheter* i forbindelse med bruken av programvaren. Dette i sterk kontrast til proprietær programvare, som jo begrenser brukerens anvedelse av programvaren. Disse rettigheten er regulert i en avtale (lisens) mellom deg som kunde og produsenten (opphavsmannen) av programvaren. Med andre ord: Her har vi å gjøre med en helt annen lisenstype enn den de fleste er vant med fra kommersiell, proprietær, leverandøreid programvare. ([Se min artikkel om lisenser for mer info](#))
- Fri programvare følger nesten alltid åpne, internasjonale standarder. Jeg tør påstå at fri programvare er **selve garantisten for at åpne standarder følges**.
- Fri programvare utvikles, kvalitetssikres og/eller testes ved hjelp av frivillige fagfolk fra hele verden. Et slikt nettverk av støttespillere (programvareutviklere) utgjør et unikt, faglig fellesskap og kalles på engelsk for et «*community*» (på norsk; et nettsamfunn?). 70% av all fri programvare utvikles av enkeltindivider, organisert i virtuelle

nettsamfunn, mens ca 30% utvikles innenfor juridiske selskaper. Også de selskapene som utvikler fri programvare, er opptatt av å etablere *communities*. Disse bidrar til at flere øyne kvalitetssikrer programkoden (altså selve kildekoden til dataprogrammet), tester og feilretter. Denne måten å utvikle programvare på regnes av stadig flere av å være framtidens måte å utvikle programvare på. Programvareutviklingen, testingen og feilrettingen (som forsetter selv etter at produktet er sluppet på markedet) går vesentlig fortere enn ved en tradisjonell utviklingsmodell.

Noen ulemper:

- Utviklingsmodellen til fri programvare er for de fleste ukjent har jeg erfart. Mange har frykt for det ukjente. Dette gjør at mange blir skeptiske, ikke bare til selve utviklingsmodellen, men også til selve resultatet. Er det trygt? Er det sikkert? Hvordan kan jeg vite at det ikke er fiendlig/skadelig kode i programvaren? Og så blander man det sammen med *gratis programvare* (som ikke har noe som helst med fri programvare å gjøre).
- Min erfaring er at utviklingsmodellen til fri programvare produserer sikker, solid kvalitetsprogramvare, vanligvis mye sikrere enn proprietær programvare. Jeg har aldri hørt eller lest om at det er funnet fiendlig/skadelig programkode i noe fri programvare. Derimot leser jeg stadig om at det er skadelig programvare i proprietær programvare (ofte i gratis, proprietær programkode, som brukeren mer eller mindre bevisst laster ned og installerer). Men uansett, jeg forstår skepsisen, og derfor tror jeg at det Nasjonale kompetansesenteret for fri programvare vil spille en viktig rolle i å bidra til å skape den nødvendige tryggheten om at fri programvare er sikkert (nok) og trygt å bruke.
- En mer alvorlig ulempe med fri programvare er *mangelen på kompetanse og leverandører i markedet*. Offentlig sektor er vant til å bli solgt til. Hvor er leverandørene som tilbyr sine løsninger på en fri programvareplattform? Selve løsningen behøver nødvendigvis ikke være fri, men den kan utvikles med fri programvare og leveres (kjøres) på en fri plattform. Her ser jeg store muligheter for norsk programvareindustri, bruk frie utviklingsverktøy (som f.eks. Eclipse og Ruby on Rails) og lag løsninger på en fri plattform (f.eks. LAMP-plattformen; **L**inux, **A**pache, **M**ySQL og **P**hp)

(Har du kommentarer til ovenstående, så er jeg takknemlig for å høre dem! Send dem til bjorn.venn [at] bfk.no.)

Enhver organisasjon må selv vekte de forskjellige fordelene opp mot ulempene. Dersom man ser at fordelene med å benytte løsninger basert på fri programvare er større enn ulempene, vil det være nærliggende å konkludere med at man i større grad bør ta i bruk løsninger basert på fri programvare.

Jeg tror ikke at fri programvare kan benyttes i alle typer løsninger. Men jeg er overbevist om at vi i større grad både kan og bør ta i bruk løsninger basert på fri programvare for å bedre interoperabiliteten mellom systemene. Jeg er overbevist om at **fri programvare er selve garantisten for at åpne, internasjonale standarder følges**. Det finnes eksempler på at også proprietær, leverandøriud programvare også er lojal mot åpne, internasjonale standarder (norske Opera Software er et godt eksempel), men dessverre har vi svært gode eksempler på hvordan store internasjonale programvareselskaper forsøker å låse kundene sine til sine egne produkter. Viljen til å følge åpne, internasjonale standarder er ikke der. Naturlig nok, for ved å følge åpne, internasjonale standarder, åpner man opp for økt konkurranse. Det ønsker ikke de markedsledende selskapene.

Eksempelvis kan det se ut som om f.eks. Microsoft sin strategi er å *gjøre det lettvindt for kundene å bruke Microsoft-produktene og tungvindt å bruke alternative produkter*. (Merk: Jeg bruker her Microsoft som et eksempel. Jeg kunne laget et lignende eksempel med andre aktører, f.eks. Apple, men pr dd så anser jeg Microsoft som den største «synderen»(motstanderen) mot åpne standarder).

1. Dokumentformatet OfficeOpen XML (OOXML) er et format med en ekstremt komplisert spesifikasjon (ca 6000 A4-sider) som konkurrerer med OpenDocument-formatet (ODF). Microsoft hevder at ODF ikke dekker behovet. Det er det mange som bestrider. Hvis det var slik, hvorfor kunne ikke Microsoft engasjere seg i den videre utviklingen av ODF? (Et format er ikke statisk, det vil utvikles i tråd med de stadig mer avanserte behovene i de applikasjonene som benytter formatet). Og hvordan kan det ha seg at man i et format legger inn *konverteringsprogramvare* (for å kunne konvertere fra de tidligere proprietære Office-formatene til det nye «åpne» XML-baserte formatet? Mange hevder, og jeg er langt på vei enig, i at dette er en bevisst manøver fra Microsoft til å «lure» sine kunder til å tror at OOXML er det eneste formatet som dekker behovet. Det er det

selvfølgelig ikke (*muligens* med et lite unntak; avanserte regneark). Ved å gå for OOXML vil man bidra til at kompatibilitetsproblemene mot ikke-MS-produkter fortsetter. Med andre ord: en effektiv blokkering av konkurrerende kontorprogram._

2. Nettleseren Internet Explorer benytter mye Microsoftspesifikk, proprietær teknologi, med det resultat at den ikke er kompatibel med de offisielle standardene. Ikke enig? Du kan jo selv teste dine nettlesere ved å ta den såkalte «Acid2»-testen på www.webstandards.org (Les også [artikkelen](#) til tekonologidirektøren i Opera Software, Håkon Wium Lie.)

3. Ved å ha liten eller ingen støtte for de åpne standardene PostScript og PDF (Portable Document Format) har brukere verden over blitt «tvunget» til å spre sine dokumenter i et Microsoftproprietært format. Det verste er at noen tror at Microsofts Word-format (.doc) er en standard! (jeg kan til nød gå med på at den er blitt en defacto-standard, men noen åpen, internasjonal standard hverken har den eller kommer den til å bli!)

4. Med Windows følger det med et videoredigeringsprogram. Dette har dårlig støtte for MP4-baserte formater, og brukeren kan kun eksportere i Microsofts egne filformat, noe som gir problemer for brukere av andre OS. En høyst relevant problemstilling innenfor medialinjene på de videregående skolene. Og for ikke å glemme lydformatene! Hvorfor måtte Microsoft utvikle sine egne lyd- og videoformater ([Windows Media Audio og Video formatene](#))? **Hvorfor kunne de ikke støttet de formatene som faktisk allerede finnes?** Mp3 er et åpent format som fritt kan benyttes av alle (dog ønsker eieren av mp3-formatet å innkreve lisenspenger av alle som lager mp3-filer). Ogg Vorbis-formatet er derimot et åpent, fritt tilgjengelig format (åpen standard), som dessuten gir bedre lyd kvalitet enn mp3 (les mer om dette [her](#), og [her](#) ([Wikipedia](#))).

Teknologidirektøren i Opera Software, Håkon Wium Lie, har skrevet en [interessant artikkel](#) hvor han hevder at Microsoft slett ikke er for åpne standarder. Jeg støtter ham i det synet. Her er noen flere artikler vedr. «dokumentformatkrigen», som belyser hva striden står om:

- [Les IT-sjefen i Møre og Romsdal fylkes betenkninger vedr. OOXML](#)

(artikkel fra FriProg-magasinet nr 1/2007, pdf-fil)

- Håkon Wium Lie artikkel på news.com om «dokumentformatkrigen» (engelsk)
- Artikkel den 21.6.06 på Computerworld.no hvor Microsofts (innleide) representant Shazad Rana hevder at det er en utopi med en global standard. Innleggene etter artikkelen er interessanne, bør leses!
- Svaret til ovenstående artikkel kom dagen etter: «Microsofts dokumentformat er ubrukelig»
- «Global standard er ingen utopi» ? artikkel på cw.no 25.6.07

Så hva er sant og hva er ikke sant? Har du noe teknisk datakunnskap, så kan du jo forsøke å sette deg litt inn i de to formatene ved å lese denne artikkelen, denne og ikke minst denne rapporten (som har analysert de to konkurrerende formatene inngående).

Jeg for min del er overbevist: Vi trenger kun en internasjonal standard for dokumentformater. **Den har vi allerede. Og Microsoft kan støtte den. Hvis de vil.**

Det å legge en IT-strategi innenfor området åpne standarder og fri

programvare har med andre ord mange fasetter. Alt avhengig av hvordan man ser på sin egen rolle, ref. det offentliges ansvar for å motvirke monopoler og skape reell konkurranse (som altså innebærer et næringsutviklingsperspektiv), til utelukkende være opptatt av egne, interne behov. Jeg mener at vi må ta innover oss de føringer som sentrale IT-myndigheter gir. Jeg er enig i at vi ikke utelukkende kan se på egne behov, men at offentlig sektor har et ansvar for å bidra til å hindre monopoldannelse og at vi har en reell konkurranse, selvfølgelig ikke bare innenfor programvaremarkedet, men innenfor alle markeder. I det lange løp, så er både offentlig sektor og næringslivet i Norge tjent med det.

Jeg er av den klare oppfatningen om at åpne standarder og fri programvare (som jeg ser på som *selve garantisten* for at åpne standarder følges) er viktig, ikke minst for oss i offentlig sektor. Det gir oss muligheten til å ta tilbake kontrollen over egne data og systemer (=mindre leverandøravhengighet).

Hos oss i Buskerud fylkeskommune begynte vi forsiktig med å si at vi primært skal følge åpne standarder og at løsninger basert på fri programvare skal vurderes på lik linje med løsninger basert på proprietære løsninger.

Dette er hva jeg kaller en *svært forsiktig strategi*. I praksis bidrar den i liten grad til å

øke andelen av fri programvareløsninger i vår fylkeskommune. Men det er en god start, og utfordringen blir å skaffe seg mer kunnskap om spesielt fri programvare. Spørsmålene er mange: Hvordan utvikles fri programvare? Hvem utvikler fri programvare? Hvorfor gjør dem det? (les dette!) Hvordan kan vi stole på at programvaren er sikker (fri for fiendtlig/skadelig kode f.eks.) og hvorfor er det så få leverandører av løsninger basert på fri programvare? (ingen av de fem ledende leverandørene til offentlig sektor tilbyr fagsystemer basert på fri programvare). (Les denne artikkelen som antyder hvorfor det ver slik)

Så hvordan komme videre?

Jeg innså raskt at vi står ovenfor et betydelig opplysningsarbeid. Kunnskapen om fri programvare og de mulighetene det gir for offentlig sektor, men også for IT-næringen i Norge, er mangelfull.

Jeg tok derfor initiativet til en del seminarer lokalt, i februar 2003 samlet jeg en rekke kommuner i Buskerud, Telemark og Vestfold, hvor jeg holdt denne presentasjonen (kommer så fort jeg får på plass opplastingsmodulen). Fokuset mitt var på markedsdominans og det offentliges ansvar for å motvirke monopoler og skape reell konkurranse.

Dette var uvant for IT-folket! Istedet for å være opptatt av funksjonalitet, leverandørens leveringsdyktighet og priser, så stod jeg der og pratet om konkurransesituasjonen i programvaremarkedet, jeg stod og forsvarte daværende arbeids- og administrasjonsminister Victor Norman sin strategi (For de som ikke husker det, han valgte høsten 2002 å ikke videreføre den sentrale rammeavtalen hele offentlig sektor hadde med Microsoft. Dette vakte mye misnøye i offentlig sektor, men etterhvert var det stadig flere som forstod at dette muligens allikvel var et fornuftig grep, ihvertfall på sikt. Han gjorde det samme nåpr det gjaldt statens avtale med flyselskapet SAS. Norwegian ble etablert og i ettertid har vi jo sett tydelig hva konkurranse har gjort med prisene på flyreiser).

Men tilbake til seminaret: Jeg ba deltagerne fylle ut et skjema som skulle gi meg en pekepinn på hvordan det lå an ute blant kommunene i regionen. Noen hadde strategier innenfor området, andre ikke. Noen var positive til bruk av fri programvare, andre var skeptiske. Jeg fikk også mye nyttig tilbakemelding på hva som gjorde dem skeptiske.

Litt senere arrangerte jeg et OpenOffice-seminar for våre egne ansatte, først og fremst for mine IT-kolleger (inklusive IT-ansvarlige på skolene). Da ble versjon 2.0, som jeg anså som den første nogenlunde brukbare versjonen av OpenOffice.org,

rent brukermessig, demonstrert. Dessverre var det en beta-versjon, og dessverre slo Murphy inn for fullt. Inntrykket av at fri programvare er ustabil og ikke anvendbart for oss styrket seg hos alle skeptikerne. Selv om deltagerne *garantert* mange ganger har opplevd at også proprietær programvare feiler, selv med ordinære versjoner.

Jeg må innrømme at jeg ble skuffet. Ikke over at en betaversjon ikke fungerer helt som den skal, men over noen av mine kolleger. Jeg hadde håpet at de kunne se gjennom fingrene ved at en programvare i betaversjon ikke fungerte helt som den skulle, og at de heller så hvilke muligheter OpenOffice kunne gi oss, *på sikt*.

Det var da jeg forlot OpenOffice-sporet. Innføring av et nytt kontorprogram, det være seg i skolen eller i administrasjonen, vil skape støy. Manglende forståelse for hvorfor man skal bytte, krav om opplæring, integrasjonsutfordringer etc.

I stedet satte jeg meg ned og tenkte: Hvilke områder er det vi kan spare store beløp ved å ta i bruk ny teknologi, f.eks. en løsning basert på åpne standarder og fri programvare?

Jeg tittet på interne prosesser, på saksbehandler- og arkivrutinene, jeg så på IT-infrastrukturområdet, men felles for alle disse områdene var at de ville involvere mange mennesker, både fra brukersiden og fra IT-siden (med unntak av på infrastrukturområdet, som stort sett kun involverer IT-personellet). For å redusere motstanden fra ansatte i egen organisasjon til et minimum, måtte jeg finne et område med stor gevinst og hvor et så lite antal ansatte som mulig ble involvert.

Svaret het telefoni. Å bytte eksisterende hussentral (bedriftsintern telefonsentral) med en ny, moderne IP-basert hussentral involverte et lite antall ansatte. IT-folkene har tradisjonelt ikke hatt ansvaret for verken anskaffelse eller drift av hussentralen. Brukerne forholder seg kun til sitt telefonapparat.

Risikoen i dette ligger i at telefoni i framtiden ikke leveres fra en bedriftsintern hussentral, men leveres som en tjeneste av en ekstern operatør. Men det var et forsøk hvert, og i juni 2003 satte vi i drift den første pilotinstallasjonen av hussentralprogramvaren Asterisk.

Den første erfaringen var skuffende. Det skurret i apparatene. Allerede her kunne en skeptiker ha valgt å avslutte forsøket og konkludert med «vi har prøvd, det fungerte ikke tilfredstillende, vi vil aldri kunne benytte Asterisk som en telefoniløsning. Dessuten har vi ikke kompetanse på dette, og det finnes heller ingen leverandører som kan hjelpe oss.»

Men jeg hadde ikke involvert skeptikerne. Jeg hadde derimot alliert meg med en kollega som kunne mye om unix. Som Sir Winston Churchill sa en gang: **«Innstilling er en liten ting som gjør stor forskjell»** (Britisk statsminister 1940-45 og 1951-55). Og vi hadde den riktige innstillingen. Vi ville finne årsaken til at det ikke fungerte tilfredstillende. Den fant vi. Det viste seg at det var to ting. Den ene noe med klokkingen på selve serveren å gjøre, det andre hadde med vår sikkerhetsløsning å gjøre.

Jeg valgte å ikke stresse dette noe mere, og valgte heller å fokusere på de andre områdene en skeptiker, ganske korrekt, trolig vil hevde: *Mangelen på kompetanse og mangelen på leverandører i markedet*. Og det skal innrømmes; dette er et alvorlig hindring.

Igjen, innstillingen er at dette skal jeg lykkes med, så derfor var det bare å sette igang. Jeg gjorde mange forsøk på å etablere et kompetanse- og leverandørutviklingsprosjekt i regionen (Buskerud, Telemark og Vestfold, den såkalte BTV-regionen). Jeg hadde en idé om at vi nå hadde en mulighet til å bygge kompetanse på telefoniløsninger basert på fri programvare og bli en ledende region innenfor dette området. En IT-/telekomregion med en rekke IT-/telekomselskaper som tilbyr løsninger og tjenester, og som gir offentlige og private virksomheter rimeligere telefoniløsninger, inklusive lavere trafikk-kostnader.

Men ingen av søknadene om økonomisk støtte til prosjektet førte fram, hverken i egen fylkeskommune, i BTV-regionrådet eller hos Høykom (det siste kan jeg jo forstå, Høykom støttet på denne tiden kun prosjekter som skulle stimulere etterspørselen etter bredbånd. IP-telefoni er ikke veldig båndbreddekrevende, og ville neppe bidratt til at de mer avsidesliggende områdene i Buskerud ville fått bredbånd).

Så hva nå? Jeg endret fokus. Istedet for å utvikle kompetanse (og leverandører) i regionen, valgte jeg heller å fokusere på selve løsningen. Jeg allierte meg med IT- og telekomselskaper som hadde erfaring med Asterisk. Dette skjedde samtidig med at daværende Moderniseringsdepartementet sendte ut sin rapport «Bruk av åpne standarder og åpen kildekode i offentlig sektor» i juni 2005. Tidspunktet passet utmerket! Jeg hadde jo nå akkurat erfart motstanden mot fri programvare (det gamle ordtaket «frykten for det ukjente» ser ut til å leve i beste velgående...) både fra egne ansatte, fra egne ledere, fra regionspolitikere og også fra den etablerte IT-/telekom-bransjen.

I høringsvaret fra Buskerud fylkeskommune (pdf-fil) (eller for å være helt korrekt;

fra fylkesrådmannen i Buskerud. Ser du forskjellen?) foreslo vi tre konkrete tiltak for at man skal lykkes med å få offentlig sektor til å ta i bruk løsninger basert på åpne standarder og fri programvare:

1. Kompetansen, både blant kundene og blant IT-selskapene må økes. Vi foreslo derfor at det bør etableres en **Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare** (les hele forslaget til senteret på www.friprog.no) Hovedoppgaven til senteret skulle være å bidra til økt forståelse, kunnskap og trygghet knyttet til åpne standarder og fri programvare.
2. Men jeg var (og er fortsatt) av den oppfatning av at det er begrenset hva et slikt kompetansesenter kan få til. Derfor foreslo vi også at det bør **etableres kurs og studier innenfor høgskolesystemet**. Hensikten er å både å etterutdanne personell, og få fri programvare inn i de ordinære studietilbudene, slik at studentene skal få en økt forståelse og kunnskap innenfor åpne standarder og fri programvare. Jeg så for meg flere forskjellige kurs/studier, som belyser forskjellige aspekter ved fri programvare. For eksempel noen kurs med fokus på utviklingsmetodikk, lisensproblematikk, økonomi, politikk og samfunnsvitenskap/sosiologi, mens andre med fokus på å lære teknisk personell hvordan en kan engasjere seg i ett fritt programvareprosjekt; hvordan bidra, hvordan dele kunnskap, hvordan drive vedlikehold, hvordan søke hjelp m.m.
3. Som det siste tiltaket, foreslo vi opprettelsen av et fond, ala HøyKom, for å gi **støtte til lokale/regionale kompetanse- og leverandørutviklingsprosjekter**. Det Nasjonale kompetansesenteret kunne f.eks. være sekretariat for fondet. Ansvaret for selve fondet kunne f.eks. ligge hos Forskningsrådet eller departementet.

Som et eksempel på et slikt prosjekt, beskrev jeg telefoniprojektet til Buskerud fylkeskommune, eller som vi kalte det den gangen: «Uvikling av kompetanse i BTV-regionen innenfor telefoniløsninger basert på åpen programvare». Prosjektet var tenkt startet opp 1.1. 2006, med en varighet på inntil tre år. Hensikten var som tidligere nevnt å utvikle utvalgte bedrifter i IT-næringen, for at de skal kunne bygge opp tilstrekkelig kompetanse og en levedyktig forretningsmodell som gjør at de kan tilby komplette telefoniløsninger, inklusive tjenester (konsulent-, drifts og vedlikeholdstjenester), basert på den frie programvaren Asterisk. Men slik gikk det altså som kjent ikke. Når høringsvaret til Moderniseringsdepartementet ble levert den 15. september 2005, satt jeg igang med å samle interesserte bedrifter som kunne tenke seg å bli med. Bedrifter fra hele landet sluttet seg til den litt løselige

konstellasjonen.

Så var det dette med å få finansiert det hele. Undertegnede gjorde en liten undersøkelse mot «EU-systemet» våren 2006. Det ga håp om at dersom vi synliggjorde et europeisk nettverk av samarbeidene aktører, så kunne det være muligheter for å få økonomisk støtte. Utover våren 2006 kom jeg i kontakt med personer i Danmark og Finland, og etterhvert også Sverige, og vi gikk sammen og dannet EUX-nettverket. Et, foreløbig, løselig sammensatt nettverk av bedrifter og brukerorganisasjoner, som har en interesse i å få utviklet en telefoni-/IP-kommunikasjonsløsning for store virksomheter. Sentralt i prosjektet er også dette med å utvikle leverandørene.

Formell oppstart av «the EUX2010 network project» skjedde i Vasa i Finland 5. oktober 2006. 8. mai 2007 sendte sekretariatet i København, på vegne av EUX-nettverket, en søknad om økonomisk støtte til prosjektet.

Om det lykkes, skal jeg skrive om etter ferien. Svar på søknaden er ventet i løpet av sommeren. Du kan lese mer om prosjektet på www.eux2010.org og mer om Asterisk på www.asterisk.no.

Og om strategien om å gå veien om telefoni for å få innført løsninger basert på fri programvare lykkes, tja, si det. *Time will show*

Følg med, mere kommer i løpet av sommeren!